

Pillenparade maakt me machteloos

Uit de Volkskrant van donderdag 11 juli 2019 door Broer Scholtens

Broer Scholtens is oud-journalist van de Volkskrant die veel schreef over medische kwesties.

Medicatie

Boos ben ik, en met mij veel andere patiënten met een chronische aandoening. Machteloos. Het enige dat binnen mijn bereik ligt, is dit stuk tikken in de hoop dat ergens iemand met voldoende trektoewijzes gaat nadenken, boos wordt en actie onderneemt. Apothekers, hun groothandels in medicijnen, pillenfabrikanten en zorgverzekeraars, ieder bezig met het optimaliseren van zijn eigen winstmarge, hebben de afgelopen jaren een chaos op de pillenmarkt veroorzaakt. En patiënten hebben het nakijken.

Ik permiteer me een inkijkje. Ik slik acht verschillende pillen per dag, voor een chronische aandoening en een ziekte die niet te genezen is. Het betreft de meest ordinare medicijnen die er zijn, ze staan bovenaan in het voorschrijflijstje van elke cardioloog. Honderdduizenden patiënten, vermoedelijk veel meer, gebruiken dezelfde bèta- en calciumblokkers, bloeddrukverlagers en diabetespillen. Al vele, vele jaren.

Om de drie maanden haal ik de pillen bij mijn apotheek, in de vorm van een grote zak met doosjes. Ze verschieten elke drie maanden van kleur, net als de pillen. Een crime voor chronische patiënten, meestal ouderen, die gaan voor zekerheid, stabiliteit en dus vertrouwen.

Mijn apotheek maakte het deze maand erg bont: vijf van de negen medicijnen waren van een ander merk. Drie maanden geleden waren dat er 'nog maar' drie van de negen. De jaren daarvoor was het rustiger aan het front: hooguit veranderde weleens een van de merknamen.

Niet leverbaar.

De oorzaak, zegt de apotheek: ze zijn niet leverbaar. Een eufemisme. De pillen zijn er wel, alleen zijn groothandel kan (wil) ze niet leveren. Er zijn geen tekorten, dezelfde pillen liggen bij een andere groothandel opgestapeld in de schappen. Het is de schuld van de zorgverzekeraar, zegt de apotheker: die wil het middel van een ander merk niet vergoeden.

Het is een vreemd betoog. Mijn verzekeraar stelt elke twee jaar een preferentielijst op, na onderhandelingen met producenten van generieke, lees ordinare medicijnen over de prijs. Zou mijn apotheek (groothandel) de merken op die lijst aanschaffen, dan zou er om de drie maanden geen pillenparade zijn, hooguit om de twee jaar.

Gemakkelijk kletsen, zegt mijn apotheek die net als zijn pillengroothandel te maken heeft met meerdere zorgverzekeraars die allemaal onderhandelen tot op de tiende cent achter de komma om tot een eigen, andere preferentielijst te komen. Het overgrote deel van de zorgmarkt

is in handen van vier grote zorgverzekeraars. Het leek zo'n goed idee, het vrije-marktmechanisme. Chaos en machteloosheid zijn echter het resultaat. Elke marktpartij - verzekeraars, apothekers, groothandels, pillenproducenten, grondstofleveranciers tot in China en India - is bezig zijn met de optimalisering van de eigen winstmarge, een wildwest op de pillenmarkt is het gevolg.

Mijn huisarts is op de hoogte van de drie-maandelijkse merkencarrousel, ze hoort de klachten van patiënten aan en haalt haar schouders op, net als mijn cardioloog en collega-specialisten. Machteloos zien ze het verrotte systeem aan.

Werkzame stof

Kan het kwaad, (veel) merkwisselingen? In generieke middelen zitten dezelfde werkzame stoffen, het merk zou niet uit moeten maken. Niets aan het handje dus, is stevast de redenering. Maar dit is bezijden de waarheid.

In elk merk zit weliswaar dezelfde werkzame stof, de merkvariatie - het verschil in opname door het lichaam - mag 80 tot 125 (!) procent bedragen. En dan laten we gemakshalve de pillenvulling - omhulsel en vul- en hulpstoffen - en de controle ervan achterwege.

Iedere fabrikant mag de samenstelling hiervan zelf bepalen. Er zijn in Nederland negen miljoen patiënten met een chronische aandoening, zij hebben baat bij stabiliteit. Frequentie merkwisselingen verhogen onnodig het risico op (extra) pijnklachten, dure ziekenhuisopnamen, doktersbezoeken. Onverklaarbaar gedoe, ik kan erover mee praten.

Kalmte

De absurde merkenwisseling veroorzaakt heftige discussies aan de apotheekbalie. Een beeldscherm in mijn apotheek maant baliekanten inmiddels tot kalmte. De vriendelijke apothekersassistente die ik helaas al jaren ken, vindt haar werk niet meer leuk, ze huilt nog net niet. Twee van haar collega's hebben deze maand ontslag genomen.

Overheid en politiek stonden vijftien tot twintig jaar geleden aan de wieg van de marktliberalisatie. De medicijnkosten zijn ontegenzeggelijk flink afgenomen. Maar ten koste van wat? Extra uitgaven elders? Er is sprake van een doorgeschoten merkenchaos. Het leek zo'n goed idee, het marktmechanisme in de zorg, maar het leidt tot chaos op de pillenmarkt.

Dit artikel konden we plaatsen dankzij De Volkskrant die ons de integrale tekst toezond (12/07/2019) en de toestemming van de auteur (14-07-2019). Wij danken beiden voor hun medewerking.